แนวทางการส่งเสริมประเพณีของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

The Approach Promoting for Tradition of The People Makya Subdistrict Administration Organization, in Nong Wua So District Udon Thani Province

ณฐพบ ชาดวง[1]
Nathaphop Chaduang[1]

Received: 9 พฤษภาคม 2564 **Revised:** 21 พฤษภาคม 2564 **Accepted:**22 พฤษภาคม 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาการส่งเสริมประเพณีของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี 2.เพื่อกำหนดแนวทางการส่งเสริมประเพณีของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ดำเนินการวิจัย 2 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาการส่งเสริมประเพณีของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้า จำนวน 357 คน เครื่องมือที่ใช้วิจัยได้แก่ แบบสอบถาม ลักษณะมาตราส่วน 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน 2.เพื่อกำหนดแนวทางการส่งเสริมประเพณีของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี กลุ่มเป้าหมายได้แก่ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาและสรุป

[1] นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี; Master Student of Arts Program, Program in Development Strategy, Udon Thani Rajabhat University, Thailand; e-mail: Nathaphopchaduang@gmail.com

ผลการวิจัยพบว่า

1. การส่งเสริมประเพณีของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานีภาพรวมพบว่า มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.55, S.D.= 0.853) พิจารณาเป็นรายด้านค่าเฉลี่ยจากน้อยไปหามาก ลำดับที่ 1 ด้านการอนุรักษ์ ($\overline{X}$ = 3.58, S.D. = 0.834) ลำดับที่ 2 ด้านเครือข่ายสังคม ($\overline{X}$ = 3.55, S.D. = 0.875) และลำดับที่ 3 ด้านความร่วมมือและการมีส่วนร่วม ($\overline{X}$ = 3.53, S.D.= 0.855)

2. ผลการกำหนดแนวทางการส่งเสริมประเพณีของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ทั้งหมด 3 ด้าน 16 โครงการ ดังนี้ (1) ด้านความร่วมมือและการมีส่วนร่วม จำนวน 6 โครงการ (2) ด้านเครือข่ายสังคม จำนวน 5 โครงการ (3) ด้านอนุรักษ์ จำนวน 5 โครงการ

คำสำคัญ: แนวทางการส่งเสริมประเพณี, องค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้า

ABSTRACT

The objectives of the research were to study; 1) the promotion for traditions of the local people in Makya Subdistrict Administration Organization Office, Nong Wua So District Udon Thani Province; 2) the guidelines for promoting traditions of the local people in the same area as (1). The investigation was conducted in 2 phases: Phase 1: the promotion of traditions of the local people and the quantitative research method was employed. The samples were 357 local people. The research instrument was a 5-rating scale questionnaire. The data were analyzed using descriptive statistics. Phase 2: the guidelines for promoting traditions of the local people local. The target group were 15 experts. The research instruments was an interview guide. The data were analysed through the content-based analysis. The research instruments were a draft of the evaluation model for assessment of the guidelines for promoting traditions of Makya local people. The data were analyzed using descriptive statistics.

The research findings were: 1. To promote traditions of the local people, we found that the overall was at the highest level. ($\overline{X}$ = 3.55, S.D.= 0.853). Mean descending: 1) Conservation ($\overline{X}$ = 3.58, S.D. = 0.834), 2) Social networking ($\overline{X}$ = 3.55, S.D. = 0.875) and 3) Cooperation and participation ($\overline{X}$ = 3.53, S.D.= 0.855). 2. Regarding the guidelines

for promoting the traditions of Makya local people, we found 3 aspects, 16 projects consisting of (1) 6 projects for Cooperation and participation, (2) 5 projects for social networking and (3) 5 projects for conservation.

KEYWORDS: The guidelines for promoting for traditions, Makya Subdistrict Administration Organization

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเพณีเป็นระเบียบแบบแผนความประพฤติของคนส่วนใหญ่ในสังคม หรือในท้องถิ่นที่ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นสิ่งที่ได้ถือและสืบทอดปฏิบัติต่อๆ กันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ที่ได้สั่งสมมาอย่างยาวนานผ่านการกระทำ สร้างขึ้น ถ่ายทอด และรักษาไว้จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง อาจอยู่ในรูปแบบของความคิด ความเชื่อ และการกระทำ อันเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุกคนในชุมชนเป็นลักษณะของการมีแบบแผนความคิด ความเชื่อ การกระทำ คำนิยมร่วมกัน สู่การกำหนดเป็นระเบียบแบบแผนความประพฤติปฏิบัติที่สืบต่อกันมาถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นวิถีชีวิตของคนในชุมชนที่ปรากฏอยู่ในทุก ๆ ขั้นตอนของการดำเนินชีวิตที่คนในชุมชนมีความสัมพันธ์กับสิ่งเหนือธรรมชาติความสัมพันธ์ต่อธรรมชาติ และความสัมพันธ์ต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน อันนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติที่ดีงามเหมาะสม เสมือนเป็นบรรทัดฐาน หรือกลไกควบคุมทางสังคมที่สำคัญของชุมชนอีกทางและจากการเข้ามาของโลกาภิวัตน์ (ในราว ค.ศ.1991) ทำให้เกิดปรากฏการณ์ทันสมัย (Modernization) ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ก่อให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้บางสิ่งบางอย่างเลือนหายไปจากจิตสำนึกของบุคคล อาทิ ความรู้สึกสงบ ความต่อเนื่องมั่นคงความผูกพันที่ลึกซึ้งกับผู้อื่น รวมถึงความผูกพันกับเวลาและสถานที่ได้ทำให้สายใยแห่งการพึ่งพากันของชุมชนคลายตัวลง เกิดความเหลื่อมล้ำของสังคมในหลายๆ ด้าน ทั้งเรื่องเศรษฐกิจ ระบบการผลิต ค่านิยมการบริโภค ระบบทุนนิยม อุตสาหกรรม บริโภคนิยม วัตถุนิยม การแปรเปลี่ยนของจิตสำนึกที่มีต่อท้องถิ่น และประเพณีดั้งเดิม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลง ความสัมพันธ์กับชุมชนทางสังคมแตกสลาย ต่างคนต่างอยู่ ค่านิยมไทยกลายเป็นแบบตัวใครตัวมัน เยาวชนสมัยใหม่เริ่มไม่ให้ความสนใจ ใส่ใจในวัฒนธรรมประเพณี และคุณค่าทางศาสนา เพราะค่านิยมที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย (ภมรรัตน์ สุธรรม, 2545 : 68–70) ค่านิยมทางวัฒนธรรม ประเพณีเป็นเสมือนดาบ 2 คม ก่อให้เกิดทั้งประโยชน์และผลกระทบ ปัญหาการส่งมอบอำนาจหน้าที่ของผู้รับผิดชอบดูแล จึงทำให้ประเพณีที่เป็นอัตลักษณ์ได้รับความสนใจน้อยลง (กตัญญู เรือนตุ่น และคณะ,2563: 433–434)

อำเภอหนองวัวซอเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดอุดรธานีจำนวนหลังคาเรือน :12,359 หลังคาเรือนจำนวนประชากร 59,249 ด้านเศรษฐกิจ ประชาชนมีอาชีพหลัก ได้แก่ เกษตรกรรม รับจ้างทั่วไป อาชีพเสริม ได้แก่ งานหัตถกรรม ทอผ้าไหมขิด และผ้าหมี่ขิด งานแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร มะม่วงดอง มะม่วงแช่อิ่ม มีทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญทิวเขาภูพาน ลำห้วยหลวง ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดของสถานที่ท่องเที่ยว ที่เป็นน้ำตก ถ้ำ มีวัดที่สวยงามที่เป็นที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจำนวนมาก เนื่องจากอำเภอหนองวัวซอมีวัดมากถึง 107 แห่ง การเกษตรและการอุตสาหกรรม ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ มะม่วง มันสำปะหลัง อ้อย ยางพารา ชื่อแหล่งน้ำที่สำคัญ ได้แก่ ลำห้วยหลวง โรงงานอุตสาหกรรมที่สำคัญ ได้แก่ บริษัท ทะแนค ประเทศไทย จำกัด แหล่งท่องเที่ยวมีโบราณสถาน โบราณวัตถุ เช่น วัดภูสำเภาทอง วัดดอยบันไดสวรรค์ วัดป่านิโครธาราม วัดป่าเกษรศิลคุณธรรมเจดีย์ ภูผาแดง วัดป่าศรัทธาถวาย (วัดถ้ำเต่า) วัดพระพุทธบาทบัวขาว (วัดภูพระบาท) วัดบุญญานุสรณ์ เป็นต้น และมีสถานที่ท่องเที่ยว ได้แก่ อุทยานแห่งชาติภูเก้า–ภูพานคำ(หนองบัวลำภู,อุดรธานี,ขอนแก่น) น้ำตกหินตั้ง บ้านกุดหมากไฟ อำเภอหนองวัวซอ ภูลาดช่อฟ้า ตั้งอยู่บนภูเขาทางทิศตะวันตก ของตำบลน้ำพ่น เป็นลานหินขนาดใหญ่ที่สวยงามมากสามารถมองเห็นทัศนียภาพด้านล่าง ซึ่งเป็นจังหวัดหนองบัวลำภู น้ำตกห้วยหลี่ผี เป็นน้ำตกที่ตั้งอยู่บนเชิงเขาทางทิศตะวันตกของตำบลน้ำพ่น ไร่องุ่น สีรุ้ง ถ้ำกกดู่ น้ำตกโตด ถ้ำงูทรวง อ่างเก็บน้ำคำหมากคูณ ห้วยหลี่ผี วัดโนนสว่าง มีเทศกาลสำคัญ งานมะม่วงแฟร์ สนามที่ว่าการอำเภอหนองวัวซอ บุญเข้าพรรษา วัดภายในอำเภอ ประเพณีแข่งเรือ–บุญออกพรรษาปวารณาหนองน้ำหนองวัวซอ เขื่อนห้วยหลวง บ้านหนองบัวบาน บุญตักบาตรเทโวโรหณะ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวบาน บ้านหนองบัวบาน (ที่ยาวที่สุดในจังหวัดอุดรธานี) บุญบั้งไฟ ทุกหมู่บ้าน มีงานประจำปีประกวดธิดาปลานิล องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวบาน บ้านหนองบัวบาน ริมเขื่อนห้วยหลวง จะเห็นได้ว่ามีประเพณีและวัฒนาธรรมหลายกิจกรรมที่ชุมชนสามารถนำไปเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวเพื่อสร้างให้เกิดรายได้ และสิ่งสำคัญในอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี มีวัดที่เป็นโบราณสถาน สถานวัตถุที่ผู้คนให้ความสนใจ เคารพนับถือมากราบไหว้บูชาจำนวนมาก หากมีการส่งเสริมและพัฒนาอย่างต่อเนื่องจะทำให้กลายเป็นสิ่งที่ประชาชนในพื้นที่ให้ความสำคัญนำไปสู่การปฏิบัติเป็นพฤติกรรมอันดีงามที่ส่งต่อถึงลูกหลานสืบต่อกันไป

องค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี มีหมู่บ้านในเขตพื้นที่ 10 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่ 1 บ้านหมากหญ้า หมู่ 2 บ้านโคกสว่าง หมู่ 5 บ้านผาสิงห์ หมู่ 6 บ้านไร่งาม หมู่ 8 บ้านหมากหญ้า หมู่ 10 บ้านโคกสว่าง หมู่ 3 บ้านโนนสว่าง หมู่ 4 บ้านโนนสว่าง หมู่ 7 บ้านโนนสมบูรณ์ หมู่ 9 บ้านโนนสว่างพัฒนา มีประชากรทั้งสิ้น 5,066 คน

แยกเป็น ชาย 5,006 คน หญิง 5,174 คนจำนวนหลังคาเรือน 1,171 หลังคาเรือน ประชากรในเขตตำบลหมากหญ้า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เลี้ยงสัตว์ เนื่องจากสภาพ ที่ดินมีความเหมาะสมกับการปลูกพืชไร่ ทำนา พืชสวน เลี้ยงสัตว์ อุตสาหกรรมในครัวเรือนที่สำคัญ คือ การจักสาน และวัยแรงงานมักจะอพยพเข้าไปทำงานในเมืองหลวงหลังฤดูเก็บเกี่ยว ประเพณีที่สำคัญได้แก่ ประเพณีบุญบั้งไฟและเส็งกลองกิ่งจัดขึ้นเดือนพฤษภาคมของทุกปี ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้าให้การสนับสนุนจัดกิจกรรมขึ้นทุกปีเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ประเพณีไว้ เช่น ประเพณีบุญบั้งไฟและเส็งกลองกิ่ง เป็นประเพณีหนึ่งของภาคอีสานของไทยรวมไปถึงลาว โดยมีตำนานมาจากนิทานพื้นบ้านของภาคอีสานเรื่องพระยาคันคาก เรื่องผาแดงนางไอ่ ซึ่งในนิทานพื้นบ้านดังกล่าวได้กล่าวถึง การที่ชาวบ้านได้จัดงานบุญบั้งไฟขึ้นเพื่อเป็นการบูชา พระยาแถนหรือเทพวัสสกาลเทพบุตร ซึ่ง ชาวบ้านมีความเชื่อว่า พระยาแถนมีหน้าที่คอยดูแลให้ฝนตกถูกต้องตามฤดูกาล และมีความชื่นชอบไฟเป็นอย่างมาก หากหมู่บ้านใดไม่จัดทำการจัดงานบุญบั้งไฟบูชา ฝนก็จะไม่ตกถูกต้องตามฤดูกาล อาจก่อให้เกิดภัยพิบัติกับหมู่บ้านได้ ช่วงเวลาของประเพณีบุญบั้งไฟคือเดือนหกหรือพฤษภาคมของทุกปี รวมถึง การเส็งกลองกิ่ง เป็นกลองประเพณีมาแต่โบราณ ลักษณะการนำไปใช้ในงานจะแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของงานประเพณีนั้นๆ แต่ที่เหมือนกันคือ กลองกิ่งเป็นกลองที่ใช้ในการแข่งขันประชันความดัง เรียกว่า “การเส็งกลองกิ่ง”การเส็งกลอง หรือการแข่งขันตีกลองกิ่ง กำหนดจัดขึ้นเมื่อมีงานประเพณี โดยนิยมแข่งกันในงานบุญเดือนหก คือบุญบั้งไฟ โดยเริ่มทำการแข่งขันในวันโฮม (วันรวมกันรื่นเริง) เชื่อกันว่า เสียงของกลองจะดังไปถึงพญาแถน เมื่อพญาแถนได้ยินเสียงกลองกิ่ง เป็นสัญญาณให้เตรียมการสำหรับการปล่อยน้ำฝนลงมาเพื่อทำนาและยังเชื่อว่า ความดังของกลองกิ่งจะดังไปถึงผีสางเทวดา ให้รับรู้แทนคำพูดของมนุษย์

อย่างไรก็ตาม ขณะนี้ประเพณีบุญบั้งไฟและเส็งกลองกิ่ง ตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี เผชิญกับความเสื่อมถอย อันเนื่องมาจากปัจจัยต่างๆ ได้แก่ เยาวชนคนรุ่นใหม่ไม่สนใจในการทำบั้งไฟ ผู้คนเริ่มมาเที่ยวงานน้อยลง เนื่องจากเยาวชนรุ่นใหม่หันไปสนใจสิ่งที่เป็นเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ มากกว่าการเที่ยวงานประเพณี ด้วยเหตุนี้จึงควรมีการส่งเสริม อนุรักษ์และสืบสานประเพณีดังกล่าวให้ยังคงอยู่ต่อไป จากที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญจำเป็นว่าควรทำวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมประเพณีของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี เพื่อนำข้อมูลที่ได้ให้ผู้ที่สนใจหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ประยุกต์ใช้เพื่อสืบต่อประเพณีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการส่งเสริมประเพณีของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

2. เพื่อกำหนดแนวทางการส่งเสริมประเพณีของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาการส่งเสริมประเพณีของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ อำหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี รวมประชากร 5,397 คน กลุ่มตัวอย่าง 375 คน โดยการเปิดตารางของทาโรยามาเน จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มาตราส่วน (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert Method) การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ เสนออาจารย์ที่ปรึกษา ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดมุ่งหมายความครอบคลุมของข้อคำถาม ความชัดเจนของภาษา ใช้สถิติวิจัย คือ การวิเคราะห์ความสอดคล้อง (IOC : Index Of Item Objective Congruence) ได้ค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.67 –1.00 แก้ไข ทดลอง (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ โดยหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟ่าของคอนบาค (Cronbach' Alpha Correlation) ได้ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.953 ถือว่าใช้ได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ อำหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี เพื่อชี้แจงเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) สรุปเป็นภาพรวม

ระยะที่ 2 กำหนดแนวทางการส่งเสริมประเพณีของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ เป็นผู้มีความรู้ และมีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดแนวทางการส่งเสริมประเพณีของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี รวมทั้งสิ้น 15 คน ประกอบด้วย (1) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้า จำนวน 1 คน (2) เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานส่งเสริมประเพณีในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้า จำนวน 4 คน (3). ผู้นำชุมชน จำนวน 8 คน (4) ปราชญ์ชาวบ้านที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับของท้องถิ่น จำนวน 2 คน ทำการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เป็นการเลือกกลุ่มเป้าหมายโดยพิจารณาจากการตัดสินใจของผู้วิจัย ลักษณะของกลุ่มเป้าหมายที่เลือกเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย อีกทั้งผู้วิจัยเป็นผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งนี้ ทำให้มีความชำนาญและประสบการณ์ ในการเลือกกลุ่มเป้าหมายที่มีคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับร่างแนวทางการส่งเสริมประเพณีของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีหนังสือนำคำชี้แจงเกี่ยวกับการสัมภาษณ์ วัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ การจัดเก็บข้อมูลที่เป็นความลับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเมื่อได้ข้อมูลมาแล้ว นำมาจัดเรียงและนำมาแยกแยะ จัดหมวดหมู่ ข้อมูลใดควรอยู่ด้วยกัน และสรุปภาพรวม

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ข้อค้นพบจากการวิจัยนำเสนอตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. ผลศึกษาการส่งเสริมประเพณีของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 357 คน พบว่าเพศ ส่วนมากเป็นเพศชาย จำนวน 185 คิดเป็นร้อยละ 51.8 อายุ ต่ำกว่า 30 ปี จำนวน107 คน คิดเป็นร้อยละ 30.4 สถานภาพสมรส จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 48.2 ระดับการศึกษาสูงสุด ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 248 คน คิดเป็นร้อยละ 69.6 ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน 5-10 ปี จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 44.64 ผลการวิเคราะห์การส่งเสริมประเพณีของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานีภาพรวมพบว่า มีค่าเฉลี่ยระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้านค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ลำดับที่ 1 ด้านการอนุรักษ์ ลำดับที่ 2 ด้านเครือข่ายสังคม และลำดับที่ 3 ด้านความร่วมมือและการมีส่วนร่วม สรุปผลการวิเคราะห์สภาพการส่งเสริมประเพณีของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการส่งเสริมประเพณีของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานีภาพรวม

ลำดับ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	การแปลผล
1	ด้านการอนุรักษ์	3.58	0.834	มาก
2	ด้านความร่วมมือและการมีส่วนร่วม	3.53	0.855	มาก
3	ด้านเครือข่ายสังคม	3.55	0.870	มาก
	รวม	3.55	0.853	มาก

จากตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการส่งเสริมประเพณีของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ภาพรวมพบว่า มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.55, S.D.= 0.853) พิจารณาเป็นรายด้านค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ลำดับที่ 1 ด้านการอนุรักษ์ ($\overline{X}$ = 3.58, S.D. = 0.834) ลำดับที่ 2 ด้านเครือข่ายสังคม ($\overline{X}$ = 3.55, S.D. = 0.875) และลำดับที่ 3 ด้านความร่วมมือและการมีส่วนร่วม ($\overline{X}$ = 3.53, S.D.= 0.855)

2. ผลการกำหนดแนวทางการส่งเสริมประเพณีของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ทั้งหมด 3 ด้าน 16 โครงการ ดังนี้ 1.ด้านความร่วมมือและการมีส่วนร่วม จำนวน 6 โครงการ ประกอบด้วย 1) โครงการส่งเสริมความร่วมมือการจัดงานสืบสานประเพณีระดับท้องถิ่น อำเภอ และจังหวัด 2) โครงการฝึกอบรมการกำหนดยุทธศาสตร์และวางแผนกิจกรรมการส่งเสริม ให้ประชาชน ได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมประเพณีท้องถิ่น รวมทั้งติดตามและประเมินผลตามแผน 3) โครงการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ด้วยการประชุมปรึกษาหารือ ในการจัดงานประเพณี 4) โครงการพัฒนาและเผยแพร่ประเพณีท้องถิ่นพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี 5) โครงการปกป้องมรดกภูมิปัญญาประเพณีท้องถิ่นพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี 6) โครงการจัดทำหลักสูตรชุมชนและถ่ายทอดประเพณีต่าง ๆ สู่เด็กและเยาวชน เพื่อให้เกิดรูปธรรมที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบ 2. ด้านเครือข่ายสังคม จำนวน 5 โครงการ ได้แก่ 1)โครงการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีผลงานดีเด่นทางประเพณีพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี 2)โครงการเสวนาถ่ายทอด ประสบการณ์เกี่ยวกับประเพณีระหว่างหน่วยงานราชการ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3)โครงการจัดตั้งเครือข่ายประเพณีระดับบุคคล ครอบครัว หรือท้องถิ่น เพื่อการเรียนรู้ มีความเข้าใจ ในการอนุรักษ์และส่งเสริมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นตลอดจนเชื่อมโยงกับเครือข่ายอื่นๆ 4)โครงการจัดทำฐานข้อมูลพื้นฐาน ประเพณีท้องถิ่นร่วมกันประชาชนในตำบล 5)โครงการชุมชนต้นแบบสืบสานประเพณีสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ และ 3. ด้านการอนุรักษ์ จำนวน 5 โครงการ ได้แก่ 1)โครงการจัดนิทรรศการประเพณีท้องถิ่น โดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน 2) โครงการฝึกอบรมการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นหรือพิพิธภัณฑ์ชุมชนพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองซอ จังหวัดอุดรธานี 3) โครงการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ประเพณีท้องถิ่นประจำตำบล เพื่อเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับสาระสำคัญประเพณีต่างๆ 4)โครงการประชาสัมพันธ์งานประเพณีท้องถิ่นพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองซอ จังหวัดอุดรธานี 5) โครงการประเพณีสัมพันธ์แสดงประวัติความเป็นมาของประเพณีท้องถิ่นที่บ่งบอกถึงความสำคัญ คุณค่า ประวัติความเป็นมาของประเพณีประจำตำบล

การอภิปรายผล

จากข้อค้นพบผู้วิจัยจึงอภิปราย 2 ประเด็นตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การส่งเสริมประเพณีของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานีพบว่า มีการส่งเสริมประเพณี ลำดับที่ 1 ด้านการอนุรักษ์ ลำดับที่ 2 ด้านเครือข่ายสังคม และลำดับที่ 3 ด้านความร่วมมือและการมีส่วนร่วม ซึ่งการอนุรักษ์ประเพณีนั้นสอดคล้องกับ นิวัติ เรืองพานิช, (2550) ได้กล่าวถึงการอนุรักษ์ประเพณี ดังนี้ การอนุรักษ์ หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาดให้เป็นประโยชน์ต่อมหาชนมากที่สุด และใช้ได้เป็นเวลายาวนานที่สุด ทั้งนี้ต้องให้สูญเสียทรัพยากรโดยเปล่าประโยชน์น้อยที่สุด และจะต้องกระจายการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรโดยทั่วถึงกันด้วย ฉะนั้น การอนุรักษ์จึงไม่ได้หมายถึงการเก็บรักษาทรัพยากรไว้เฉย ๆ แต่ต้องนำทรัพยากรมาใช้ประโยชน์ให้ถูกต้องตามกาลเทศะ การอนุรักษ์ คือ การบำรุงรักษาสิ่งที่ดีงามไว้ เช่น ประเพณีต่าง ๆ หัตถกรรมและคุณค่าหรือการปฏิบัติตนเพื่อความสมพันธ์อันดีกับคนและสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ คือ การรักษาให้คงเดิม การรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้ได้นานที่สุด เกิดประโยชน์มากที่สุด และสูญเสียน้อยที่สุด การอนุรักษ์ที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรมคือ การรู้จักรักษาไว้มิให้สูญเสียไปหรือให้อยู่ในสภาพคงเดิม การอนุรักษ์ คือ การรักษาคุณค่าเดิมของสิงนั้น ๆ พร้อมทั้งมีการพัฒนาควบคู่กันไปด้วย เป็นการดำเนินไปโดยเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับสังคม การอนุรักษ์ที่ดีมีหลักสำคัญอยู่ 2 ประการ คือ อนุรักษ์เพื่อรักษาสภาพศิลปกรรมให้พ้นจากการเสื่อมสลายโดยธรรมชาติและกาลเวลา และอนุรักษ์เพื่อพัฒนามรดกศิลปกรรมให้กลับมาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมปัจจุบันให้ได้ การอนุรักษ์ คือ การรักษาศิลปวัฒนธรรมและทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ ในท้องถิ่น ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์โบราณคดี ศาสนา และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และกิจกรรมต่าง ๆ ให้คงความงดงามและมีคุณค่า เป็นทรัพยากรของชาติสืบไป พร้อมทั้งใช้ทรัพยากรที่มีดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามาเยือนในท้องถิ่นของตน นอกจากนี้ ยังต้องสงเสริมและฟื้นฟูขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมของท้องถิ่น รักษาศิลปหัตถกรรมอันเป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิมของท้องถิ่น เป็นต้น ด้านเครือข่ายสังคม สอดคล้องกับกาญจนา แก้วเทพ (2546) อธิบายถึงความเชื่อมโยงของวัฒนธรรมในแต่ละด้านว่าเป็นวิถีทางและแบบฉบับในการดำเนินชีวิตของชุมชนที่ได้สั่งสมมา รวมทั้งความคิดต่าง ๆ ที่คนได้กระทำ สร้าง ถ่ายทอด สะสม และรักษาไว้จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง อาจอยู่ในรูปแบบของความรู้การปฏิบัติและความเชื่อ ตลอดจนวัตถุสิ่งของอันเกิดจากการคิดและการกระทำของมนุษย์ เมื่อพิจารณาในแง่นี้ วัฒนธรรมคือความรู้สึกนึกคิดและการปฏิบัติของมนุษย์เอง โดยจะต้องมีระบบ

คุณธรรมและจริยธรรมเป็นตัวกำกับตัวความรู้และการปฏิบัติของมนุษย์ในแต่ละสังคม ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความสงบสุขในการดำรงชีวิต ถ้าพิจารณาถึงคนหนึ่ง ๆ ก็จะพบว่าความสัมพันธ์สิ่งแวดล้อมรอบตัวมนุษย์ มีอยู่ 3 มิติ คือ 1) ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติเป็นการสร้างสัญลักษณ์แทนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งเป็นตัวแทนแห่งคุณค่าสูงสุดที่มนุษย์จะถือเอาเป็นอย่าง และขัดเกลาตัวเองเพื่อนำไปสู่สิ่งดีงาม ความปลอดภัย ความหวังว่า อำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์นั้นจะช่วยได้ ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวมักแสดงออกในรูปพิธีกรรมต่าง ๆ ซึ่งดำรงรักษาสภาวะอำนาจแห่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ได้สร้างขึ้น ตลอดจนเป็นการถ่ายทอดความรู้สึกให้ชนรุ่นต่อ ๆ ไปจนกลายเป็นปฏิบัติการที่เชื่อมโยงกับอุดมการณ์ ความเชื่อของสังคมนั้น ๆ 2. ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเป็นความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคนซึ่งเกี่ยวข้องกับความรักกันฉันท์พี่น้อง การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การแบ่งปันไม่ข่มเหงเบียดเบียนกันมีความเสียสละไม่เห็นแก่ตัว เป็นคุณธรรมที่สำคัญที่สุดในวัฒนธรรมดั้งเดิมปลูกฝังสั่งสอนให้คนในสังคมยึดถือเป็นหลัก ซึ่งอาจแสดงออกในรูปของประเพณี เช่น ประเพณีลงแขก ประเพณีเคารพ และความกตัญญูต่อผู้อาวุโส ประเพณีที่เกี่ยวกับการให้อภัยหรือคนคืนดีกัน โดยอาศัยหลักอหิงสาธรรม ความไม่มีจิตอาฆาตกัน รวมทั้งการอ่อนน้อมถ่อมตน คุณธรรมดังกล่าวได้รับการฝังรากลึกอยู่ในความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัว เครือญาติและหมู่บ้าน โดยประพฤติปฏิบัติสืบต่อมาถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปอีกคนรุ่นหนึ่ง จนเป็นธรรมเนียมของชุมชน 3. ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติ/สิ่งสร้าง เป็นการแสดงถึงศักยภาพในการคิดค้นของมนุษย์ โดยการเรียนรู้จากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของตนเองและมีความสอดคล้องกับธรรมชาติ อาทิ เครื่องมือในการทำการเกษตร หรือการพึ่งพาธรรมชาติเกี่ยวกับปัจจัยสี่ ภายใต้ปรัชญาในการอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติ/สิ่งสร้าง ถือเอาความประสานกลมกลืนกับธรรมชาติเป็นหลัก ไม่ข่มขืนกับธรรมชาติและสิ่งสร้าง ด้วยความโลภของตน ทั้งนี้จากความเชื่อที่ว่าสรรพสิ่งทุกอย่างล้วนแต่มีเจ้าของ เช่น ดินมีแม่พระธรณี ควายมีขวัญเป็นต้น และด้านความร่วมมือและด้านการมีส่วนร่วมสอดคล้องกับ Kisner (1997) ได้กล่าวถึง ความร่วมมือซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงได้แก่ 1) ความร่วมมือเป็นการขยายวงกว้างของผลกระทบเกิดการขยายวงกว้างขึ้นในการเพิ่มผลประโยชน์ต่อประชาชนธุรกิจหรือชุมชนการเข้าถึงประชาชนด้วยโอกาสได้มากขึ้น 2) ความร่วมมือเป็นแหล่งทรัพยากรที่เพิ่มขึ้นคือหาทุนจากกลุ่มสาธารณะชนที่มีนโยบายสอดคล้องกันแหล่งทรัพยากรที่เพิ่มขึ้นคือหาทุนจากกลุ่มสาธารณะชนที่มีนโยบายสอดคล้องกันร่วมมือกันดำเนินโครงการและเกิด 3) ความร่วมมือเป็นการหาวิธีใหม่และดีกว่า มีนวัตกรรม วิธีการใหม่ที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เปิดมุมมองและความท้าทาย การเข้าถึงโอกาสและความต้องการ

ความร่วมมือ 4) ความร่วมมือเป็นการกระจายความเสี่ยงจากการมีวิสัยทัศน์การระดมทรัพยากรและความเข้มแข็งความแข็งแกร่งร่วมกันของหน่วยงาน 5) ความร่วมมือเป็นการการลดหรือการร่วมลงทุนมีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน โดยมีหลักการของความร่วมมือ ดังนี้ 1) เป็นการทบทวนพันธกิจของหน่วยงาน การทบทวนภารกิจของหน่วยงานภายในเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการสร้างและพัฒนาความสัมพันธ์อันจะนำไปสู่การบรรลุพันธกิจที่ตั้งไว้ 2) การเลือกสรรผู้เป็นหุ้นส่วนไม่ใช่ถือเอาความสะดวกเป็นหลักแต่ต้องมุ่งเลือกผู้ดำเนินงานที่เสริมแรงกันในการประกอบกิจกรรมผู้บรรลุเป้าหมายที่ทั้งสองฝ่ายต่างก็ชนะด้วยกันแต่ละฝ่ายควรรู้จุดแข็งจุดอ่อนความต้องการและทรัพยากรที่มีอยู่ปัจจัยที่สำคัญที่สุดต่อความสำเร็จของความร่วมมือขึ้นอยู่กับระดับความเชื่อถือศรัทธาระหว่างกันเพราะทั้งสองฝ่ายจะต้องเต็มใจที่จะใช้ข้อมูลยุทธศาสตร์สำคัญร่วมกัน 3) การกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานร่วมกันควรเริ่มแผนการความร่วมมือโดยการกำหนดเป้าหมายร่วมกันให้มีความชัดเจนและเห็นชอบร่วมกันในการก้าวไปสู่วัตถุประสงค์ร่วมกันภายในกรอบเวลาที่กำหนดกิจกรรมในระยะเริ่มต้นของความสัมพันธ์ระหว่างกันควรเป็นโครงการเล็กๆโดยมีจุดมุ่งหมายไม่ยุ่งยากสลับซับซ้อนขึ้นง่ายต่อการบรรลุบรรลุวัตถุประสงค์ของทั้งสองฝ่ายและจะนำไปสู่ความเชื่อถือศรัทธาอีกทั้งยังเป็นการขจัดความรู้สึกแตกต่างของทั้งสองฝ่ายที่มีต่อกันเพื่อสร้างความมุ่งหวังที่จะทำงานอื่นๆตามแผนความร่วมมือให้สำเร็จไป และสอดคล้องกับ เรวัตร ชาตรีวิศิษฐ์ (2539) กล่าวถึงความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ดังนี้ การร่วมมือระดับต่ำได้แก่ 1) ทำความรู้จักคุ้นเคยกับโครงการที่เกี่ยวข้องกับองค์กรหรือหน่วยงานอื่นๆ 2) ทำความรู้จักคุ้นเคยกับโครงการที่เกี่ยวข้องและปฏิบัติงานร่วมกัน 3) จัดให้มีการติดต่อสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการสื่อ 4) แลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลทั่วไปโดยเน้นด้านโครงการและ 5) เป็นคณะกรรมการองค์กรร่วมกัน ความร่วมมือระดับกลาง ได้แก่ 1) จัดให้มีการแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลอย่างเป็นทางการเช่นรายงานข่าวเป็นการภายในระหว่างองค์กรความร่วมมือ 2) จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ และความร่วมมือระดับสูง ได้แก่ 1) จัดให้มีคณะกรรมการร่วมกันอย่างเป็นทางการ 2) จัดให้ร่วมเป็นเจ้าของสิ่งอำนวยความสะดวกด้วยกัน 3) จัดให้มีการทำข้อตกลงร่วมกันอย่างเป็นทางการเพื่อกลนโยบายและโครงสร้างการดำเนินงานเป็นต้น ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก การส่งเสริมประเพณี ทั้งด้านการอนุรักษ์ ด้านเครือข่ายสังคม และด้านความร่วมมือและการมีส่วนร่วม ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้การส่งเสริมประเพณีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถส่งต่อประเพณีไปยังลูกหลานสืบต่อไป

2. ผลการกำหนดแนวทางการส่งเสริมประเพณีของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ทั้งหมด 3 ด้าน 16 โครงการ ดังนี้ 1.ด้าน

ความร่วมมือและการมีส่วนร่วม จำนวน 6 โครงการ ประกอบด้วย 1) โครงการส่งเสริมความร่วมมือการจัดงานสืบสานประเพณีระดับท้องถิ่น อำเภอ และจังหวัด 2) โครงการฝึกอบรมการกำหนดยุทธศาสตร์และวางแผนกิจกรรมการส่งเสริม ให้ประชาชน ได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมประเพณีท้องถิ่น รวมทั้งติดตามและประเมินผลตามแผน 3) โครงการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนด้วยการประชุมปรึกษาหารือ ในการจัดงานประเพณี 4) โครงการพัฒนาและเผยแพร่ประเพณีท้องถิ่นพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี 5) โครงการปกป้องมรดกภูมิปัญญาประเพณีท้องถิ่นพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี 6) โครงการจัดทำหลักสูตรชุมชนและถ่ายทอดประเพณีต่างๆ สู่เด็กและเยาวชน เพื่อให้เกิดรูปธรรมที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบ 2. ด้านเครือข่ายสังคม จำนวน 5 โครงการ ได้แก่ 1)โครงการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีผลงานดีเด่นทางประเพณีพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี 2) โครงการเสวนาถ่ายทอด ประสบการณ์เกี่ยวกับประเพณีระหว่างหน่วยงานราชการ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3) โครงการจัดตั้งเครือข่ายประเพณีระดับบุคคลครอบครัว หรือท้องถิ่น เพื่อการเรียนรู้ มีความเข้าใจ ในการอนุรักษ์และส่งเสริมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นตลอดจนเชื่อมโยงกับเครือข่ายอื่นๆ 4) โครงการจัดทำฐานข้อมูลพื้นฐาน ประเพณีท้องถิ่นร่วมกันประชาชนในตำบล 5) โครงการชุมชนต้นแบบสืบสานประเพณีสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ และ 3. ด้านการอนุรักษ์ จำนวน 5 โครงการ ได้แก่ 1)โครงการจัดนิทรรศการประเพณีท้องถิ่น โดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน 2) โครงการฝึกอบรมการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นหรือพิพิธภัณฑ์ชุมชนพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองซอ จังหวัดอุดรธานี 3) โครงการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ประเพณีท้องถิ่นประจำตำบล เพื่อเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับสาระสำคัญประเพณีต่างๆ 4) โครงการประชาสัมพันธ์งานประเพณีท้องถิ่นพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองซอ จังหวัดอุดรธานี 5) โครงการประเพณีสัมพันธ์แสดงประวัติความเป็นมาของประเพณีท้องถิ่นที่บ่งบอกถึงความสำคัญ คุณค่า ประวัติความเป็นมาของประเพณีประจำตำบล สอดคล้องกับงานวิจัยของอินทิรา ศิลปาจารย์ และคณะ (2560) วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ

อนุรักษ์และสืบทอดผ้าเขียนเทียน ผลการวิจัยพบว่า 1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์และสืบทอดผ้าเขียนเทียนของชาวไทยเผ่าม้งใน จังหวัดเชียงราย มีปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ ครอบครัว กลุ่มเครือญาติ กลุ่มอาชีพ กลุ่มผู้นำ และกิจกรรมของชุมชน รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พัฒนาชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ 1) ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจร่วมกันในเรื่องการอนุรักษ์และสืบทอดผ้าเขียนเทียน 2) ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมอนุรักษ์ โดยรณรงค์ให้ใช้ในงานประเพณีของชนเผ่าม้ง ส่วนการสืบทอดให้ลูกหลานมีเฉพาะครัวเรือนตระกูลแซ่ 3) ชุมชนมีส่วนร่วมภาคภูมิใจในผลงานผ้าเขียนเทียนซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของชนเผ่าม้ง 4) ชุมชนยังไม่มีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผล ในเรื่องการอนุรักษ์และสืบทอดผ้าเขียนเทียน แนวทางสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์และสืบทอดผ้าเขียนเทียน ของชาวไทยเผ่าม้งในจังหวัดเชียงราย ได้แก่ 1) ควรสร้างความตระหนักในความสำคัญปลูกฝังค่านิยมเพื่อให้เห็นคุณค่าการอนุรักษ์ผ้าเขียนเทียนของชุมชน และให้เกิดความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ผ้าเขียนเทียนของชุมชน 2) จัดตั้งกลุ่มผ้าเขียนเทียน โดยชุมชนมีส่วนร่วมโดยใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้คงอยู่คู่ชุมชนอย่างยั่งยืน 3) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้ และฝึกทักษะการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และสืบทอดผ้าเขียนเทียน ให้กับชุมชนโดยภูมิปัญญาท้องถิ่น 4) จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น เพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้ในเรื่องการอนุรักษ์และสืบทอดผ้าเขียนเทียน 5) ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อการอนุรักษ์ การสืบทอด การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักในระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับสากลของชาวไทยเผ่าม้งในจังหวัดเชียงราย สอดคล้องกับกตัญญู เรือนตุ่น และคณะ (2562) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมอัตลักษณ์วัฒนธรรมประเพณีเชิงพุทธล้านนาของจังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า 1) ความเป็นมาและความสำคัญของวัฒนธรรม ได้แก่ ด้านภาษาพูด ภาษาเขียน ได้แก่ “คือ เมือง” หรือ “ล้านนา” อาหารการกิน การแต่งกาย ที่อยู่อาศัย วิถีชีวิตเดิมเป็นแบบเรียบง่าย เมื่อนับถือพระพุทธศาสนา ประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ ได้พัฒนาขึ้นมา เป็นสังคมที่มีความเอื้อเฟื้อ อ่อนน้อม มีไมตร 2) อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมประเพณีของจังหวัดลำปาง พบได้ในหลายประเพณี เช่น ประเพณีแห่สลุงหลวง เป็นความร่วมมือของชุมชน ประเพณีล่องสะเปาถือเป็นต้นกำเนิดของการลอยกระทงล้านนา ประเพณีตี๋ก๋องปู่จา มีการจัดแข่งขันอย่างจริงจัง

ประเพณียอคุณแม่น้ำวัง เพื่อบูชาและขอขมาแม่น้ำวังที่ให้ชีวิตและความสมบูรณ์ ซึ่งไม่เคยพบในท้องถิ่นใด 3) แนวทางการส่งเสริมอัตลักษณ์วัฒนธรรมประเพณีเชิงพุทธล้านนา จังหวัดลำปาง กำหนดไว้ 7 ด้าน ดังนี้ ด้านการจัดการ และวิธีการถ่ายทอดวัฒนธรรมล้านนา ด้านการทำนุบำรุงและส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ด้านการสืบทอดวัฒนธรรม ด้านการพัฒนาวัฒนธรรม ด้านการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ ด้านการศึกษา และด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แนวทางทั้ง 7 ด้านล้วนได้รับความเห็นชอบและความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งนี้หากมีการส่งเสริมประเพณีให้ครอบคลุมทุกด้านจะส่งผลให้ชุมชนมีอัตลักษณ์ที่ประเพณีของตนเองส่งผลให้ลูกหลานเกิดความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมประเพณี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 องค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้า และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีนโยบายส่งเสริมเกี่ยวกับ 1) โครงการส่งเสริมความร่วมมือการจัดงานสืบสานประเพณีระดับท้องถิ่น อำเภอ และจังหวัด 2) โครงการฝึกอบรมการกำหนดยุทธศาสตร์และวางแผนกิจกรรมการส่งเสริม ให้ประชาชน ได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมประเพณีท้องถิ่น รวมทั้งติดตามและประเมินผลตามแผน 3) โครงการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ด้วยการประชุมปรึกษาหารือ ในการจัดงานประเพณี 4) โครงการพัฒนาและเผยแพร่ประเพณีท้องถิ่นพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี 5) โครงการปกป้องมรดกภูมิปัญญาประเพณีท้องถิ่น 6)โครงการจัดทำหลักสูตรชุมชนและถ่ายทอดประเพณีต่างๆสู่เด็กและเยาวชน เพื่อให้เกิดรูปธรรมที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

1.2 ประชาชน ควรให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมประเพณีต่างๆ ของตำบลหมากหญ้า มีการสร้างเครือข่ายสังคมกับตำบลใกล้เคียง รวมถึงมีการอนุรักษ์ประเพณีสำคัญของตำบลให้คงอยู่สืบไปตราบถึงรุ่นลูก รุ่นหลานต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมอนุรักษ์สืบสานประเพณีตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

2.2 แนวทางพัฒนาการพัฒนาเครือข่ายสังคมประเพณีวัฒนธรรมตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

2.3 กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวประเพณีวัฒนธรรมตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา แก้วเทพ. (2546). *25 ปี นิเทศศาสตรพัฒนาการ : บทบาททิศทางต่อสังคมไทย จัดโดยสาขาวิชานิเทศศาสตรพัฒนาการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ วันที่ 8-9 กันยายน 2546.* กรุงเทพฯ : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กตัญญู เรือนตุ่น และคณะ. (2562). *แนวทางการส่งเสริมอัตลักษณ์วัฒนธรรมประเพณีเชิงพุทธล้านนาของจังหวัดลำปาง.* เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่.

นิวัติ เรืองพานิช. (2550). *การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.* กรุงเทพฯ : คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภมรรัตน์ สุธรรม. (2545). *พลวัตชุมชนกับการพึ่งตนเองในภาคตะวันตก.* กรุงเทพฯ: สถาบันวิถีทัศน์.

เรวัตร ชาตรีวิศิษฐ์. (2539). *การบริหารองค์กรยุคใหม่.* กรุงเทพฯ : ธรรมนิติ.

อินทิรา ศิลปาจารย์ และคณะ. (2560). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์และสืบทอดผ้าเขียนเทียนของชาวไทยเผ่าม้งในจังหวัดเชียงราย.* กรุงเทพ ฯ : กระทรวงวัฒนธรรม.

Kisner. (1997). *The Leadership Challenge*. SanFrancisco: Jossey-Bass.